

Johtajuus

Simo Papunen

Johtajuudesta paljon puhutaan ja opetetaan. Näin tehdään sekä seurakunnassa että maallisissa ympyröissä. Yrityksen johtaminen on tärkeä osa yrityksen menestystä. Seurakunnissa järjestetään seminaareja hengellisestä johtajuudesta.

Maalliset johtamismallit

Yleisesti ottaen johtamismalleja on tarjolla useita: 1) diktatuuri (yksinvaltius, despotismi) 2) hierarkinen johtamismalli (armeija) 3) demokratia (kansanvalta). Näitä kaikkia on kokeiltu eri muodoissaan maallisessa hallinnossa ihmiskunnan historian aikana. Näistä perusmalleista diktatuuri voidaan erikoistapauksena sisällyttää hierarkiseen johtamismalliin, mutta selvyuden vuoksi voimme pitää sen erillisenä.

Näitä eri malleja voidaan sekoittaa keskenään. Voimme ajatella vaikkapa nykyaikaista toimistoa. Sitä johtaa toimitusjohtaja, jonka alaisena toimii osastopäällikkö. Osastopäälliköllä on edelleen alaisinaan vähäisempiä johtajia ja käskytyksellä toimii periaatteessa hierarkisen mallin mukaan ylhäältä alas. Toisaalta nykyaikainen johtaja voi neuvotella alaistensa kanssa, pitää palaveriteita ja muita kokouksia, joissa kaikki saavat ilmaista ajatuksiaan. Tällainen idearihi soveltaa siis myös demokraattista päätöksentekoa.

Demokratian tyypillinen ilmentymä on edustuksellinen demokratia, jota meilläkin sovelletaan poliittisessa elämässä.

Hengellinen johtamismalli

Kun mietimme, millainen johtamismalli meidän tulisi omaksua käyttöön seurakunnassa tai kristillisessä järjestössä, joudumme tietenkin perehtymään Raamatun sanaan ja etsimään sieltä neuvoa. Huomaamme, että Raamatussa esiintyvät kaikki yllämainitut maalliset johtamismallit erilaisina versioina.

Huomaamme, että Jeesuksen opetukset toivat tähän olennaisesti jotakin uutta:

Mutta Jeesus kutsui heidät luokseen ja sanoi: "Te tiedätte, että hallitsijat ovat kansojensa herroja ja maan mahtavat pitävät kansoja valtansa alla. Niin ei saa olla teidän keskuudessanne. Joka tahtoo teidän joukossanne tulla suureksi, se olkoon toisten palvelija, ja joka tahtoo tulla teidän joukossanne ensimmäiseksi, se olkoon toisten orja. Ei Ihmisen Poikakaan tullut palveltavaksi, vaan palvelemaan ja antamaan henkensä lunnaiksi kaikkien puolesta." Matt.20:25-28.

Jeesus hylkää hierarkisen johtamismallin: *"Älkää te antako kutsua itseänne rabbiksi, sillä teillä on vain yksi opettaja ja te olette kaikki veljiä. Älkää myöskään kutsuko isäksi ketään, joka on maan päällä, sillä vain yksi on teille isä, hän, joka on taivaissa. Älkää antako kutsua itseänne oppimestariksi, sillä teillä on vain yksi mestari, Kristus. Joka teistä on*

suurin, se olkoon toisten palvelija. Sillä joka itsensä korottaa, se alennetaan, mutta joka itsensä alentaa, se korotetaan. Matt.23:8-12.

Samalla kun hänen mallissaan säilyy Kristuksen asema ylimpänä johtajana, hän ei selvästikään edusta diktatorista johtamista, vaan luo aivan uuden johtamismallin, joka perustuu palvelemiselle. Kristus itse palvelee ja näyttää esimerkkiä. Tätä mallia voidaan kutsua "Kristuksen kaltaiseksi johtajuudeksi".

Kristuksen kaltainen johtajuus

Tälle johtamismallille on ominaista, että johtaminen ei perustu asemaan, vaan esimerkin näyttämiseen. Kuka tahansa voi seurakunnan keskellä "olla suurin", koska suurin on se, joka palvelee.

Jokainen Kristuksen ruumiin jäsen on velvoitettu olemaan kuuliainen Kristukselle. Pyhä Henki tosin edustaa Kristusta seurakunnassa, joten voidaan myös sanoa, että meidän tulee olla kuuliaisia Pyhälle Hengelle.

Kaiken palvelutyön motiivin tulee lähteä Kristuksen tuntemisesta ja syvästä sydämen rakkaudesta häntä kohtaan. Palvelutyö lähtee käytännössä liikkeelle siitä, että uskova ihminen ottaa vastaan näyn, tallettaa sen sydämeensä, ja siitä tulee työn tavoite ja päämäärä.

Näky ei ole välttämättä mikään yliluonnollinen asia sinänsä. Näky on sitä, että ihminen tajuaa jonkin tarpeen ja kokee, että asian korjaamiseksi ja tilanteen muuttamiseksi on tehtävä jotain.

Näin palveleminen lähtee sydäimestä ja sitä vie eteenpäin sisäinen vaikutin. Kun Pyhä Henki ja Hengen kirkastama Jumalan sana ohjaa ihmistä palvelutyössä, hän on automaattisesti kuuliainen Kristukselle. Siinä toteutuu Kristuksen johtajuus työssä, joka on olennaisesti toisten palvelemista ilman johtajan statusta ja asemaa.

Kristuksen kaltainen johtajuus on ainutlaatuinen johtamismalli, jota ei esiinny maailmassa. Seurakunnassa ja kristillisessä työssä se on ainoa vaihtoehto. Tosin joskus on tehtävä kompromisseja maallisen esivallan edessä ja toteutettava esimerkiksi yhdistyslain säännöksiä. Yhdistys toimii Suomen lain mukaan demokraattisesti, vaikkakin sen hallituksella on suuri valta tehdä päätöksiä ja toimeenpanna niitä. Kirkoilla on myös edustukselliset elimensä.

Johtajuusseminaarien sijasta seurakunnissa tulisi järjestää palvelutyön seminaareja. Jos emme selkeästi tiedosta, minkälaista johtamismallia seurakunnissa tulisi soveltaa, voimme helposti hyväksyä tilanteen, jossa joku korottaa itsensä johtajaksi - tai joku korotetaan johtajaksi - ja sitten seuraa ylhäältä alas suuntautuvaa käskytyä. On valitettavaa, että suurimmassa osassa kirkkokuntia on jo hiljaisesti hyväksytty käyttöön hierarkiset mallit.

Hierarkiselle johtamismallille asetetaan usein vaihtoehdoksi demokratia ja saatetaan joutua tilanteeseen, jossa nämä kaksi vaihtoehtoa kilpailevat keskenään ja Kristuksen kaltainen johtajuus jää kokonaan huomiotta. Demokratia voi osittain toimia, mutta se ei ole

hallintomalli, jota Raamattu suosittaa. Laodikean (laodikea=kansa hallitsee) seurakunnan tila on vahva todiste siitä, että kansanvalta ja tasa-arvo eivät kuulu kristinuskon ihanteisiin seurakuntaelämässä, vaikka voimmekin suositella niitä maalliseen elämään. Olen myös todennut yksinvaltioiden vetoavan siihen, että emme voi soveltaa päätöksenteossa demokratiaa ikäänkuin se olisi jokin oikeutus hallita diktatorisesti.

Valta ja arvovalta

Ihmisten maailmassa vallankäyttöön oikeuttaa henkilön asema tai virka, joka määrittää hänelle oikeuden sanella tai käskellä. Joskus tähän vallankäyttöön liittyy pakottamista ja suoranaista väkivaltaa. Joskus seurakunnassakin joudutaan soveltamaan seurakuntakuria ja perheissä vanhempien tulee osata käyttää kurinpitotoimia lasten kasvattamisessa.

Kun puhutaan hengellisestä elämästä ja uskovien keskinäisistä suhteista, Kristus ei käytä koskaan väkivaltaa, ei minkäänlaista painostusta eikä pakottamista, vaan etsii sydämen vapaaehtoista kuuliaisuutta. Kristus pidättyy käyttämästä ulkonaista valtaa ja käyttää ainoastaan sisäistä valtaa - auktoriteettia. Valta voi olla yksipuolista, mutta auktoriteetilla on oltava vastakappale ihmisen sydämessä - lojaalius.

Täydellisen auktoriteetin Kristus on ansainnut ristinkuolemallaan ja ylösnousemuksellaan. Hän on hankkinut itselleen lojaaleja alamaisia - opetuslapsia. Ylösnoussut Kristus sanoo opetuslapsilleen: *Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä (Matt.28:18).*

On huomattava, että Jeesuksella olisi ollut valta kutsua legioona enkeleitä avukseen, kun hän oli syytettynä Pilatuksen edessä. Pilatuksen valta oli paljon vähäisempi kuin Jeesuksen, mutta Jeesus pidättyi käyttämästä tätä "ulkonaista" valtaa, jotta saisi Jumalan edessä sen vallan, jota tavoitteli - täydellisen arvovallan hengellisessä todellisuudessa ja maan päällä, kaiken vallan synnin, kuoleman ja henkivaltojen ylitse.

On hyvä syventyä miettimään, mitä tämä tarkoittaa. On hyvä, jos voimme ymmärtää, mikä ero on ulkonaisella vallalla ja sisäisellä vallalla, mikä ero on asemalla ja auktoriteetilla. Joskus voimme saavuttaa auktoriteetin vain, jos pidätymme kaikesta vallankäytöstä, kaikesta toisten pakottamisesta, väkivallasta puhumattakaan. Valitettavasti tämä on unohdettu tai jäänyt ymmärtämättä monilta seurakunnan "johtajilta".

En osaa selittää tätä vaikeatajuista asiaa kovin hyvin, mutta ehkä ymmärrät, mitä tarkoitin, kun hiljakkoin sanoin eräästä johtajasta, joka käytti valtaansa perin kovakouraisesti: "Hän käytti kyllä valtaansa, mutta menetti samalla arvovaltansa". Kyseinen henkilö menetti kovuutensa vuoksi alaisensa lojaaliuden.

Yhteentörmäyksiä

Yksittäisen uskovan näky ja seurakunnan johtajien tavoitteet voivat joutua ristiriitaan. Johtajisto, joka nojaa asemaansa ja hierarkiseen johtamismalliin, pyrkii toisinaan tukahduttamaan yksilön toiminnan, kun tämä tekee työtä näkynsä toteuttamiseksi. Näin tapahtui usein Apostolien teoissa. Gamalielin antama neuvo on käyttökelpoinen usein tänäkin päivänä: *Siksi annan teille nyt tämän neuvon: jättäkää nämä miehet rauhaan, antakaa heidän olla. Jos tämä heidän ajamansa hanke on lähtöisin ihmisistä, se kukistuu*

itsestään. Jos se taas on Jumalasta, te ette pysty heitä kukistamaan. Pitäkää varanne! Entä jos te taistelettekin itseään Jumalaa vastaan?" Ap.t.5:38-39.

Ristiriitatilanteissa voi olla avuksi, jos selkeästi tiedostamme Kristuksen jättämän johtajuusmallin - emme ole niin herkkiä lähtemään jarrumiehiksi, kun jollakin on sydämellään Jumalan antama aito näky. Palvelemista tulee aina kunnioittaa enemmän kuin johtajan asemaa.

On ikävää nähdä, kuinka näiden ristiriitojen jäljiltä syntyy raadeltuja lampaita. Johtajat ovat ehkä lähteneet kovuudella kukistamaan aidon näyn saanutta henkilöä. Sitten on syntynyt seurakuntaan susilauma, joka vahtii lampaita, ettei kukaan tee mitään luvatonta. Surullista.

Paavali ennusti näin käyvän Efesoksessa: *Minä tiedän, että lähtöni jälkeen teidän joukkoonne tulee julmia susia, jotka eivät laumaa säästä. Ap.t.20:29.* Apostoli Johannes raportoi eräästä seurakunnan johtajasta, jossa sekä vääränlainen johtajuus (diktaattorimaiset otteet) että suden luonto ilmenivät ikävällä tavalla: *Minä kirjoitin seurakunnalle; mutta Diotrefes, joka haluaa olla ensimmäinen heidän joukossaan, ei ota meitä vastaan. Sentähden minä, jos tulen, muistutan hänen teoistansa, mitä hän tekee, kun pahoilla sanoilla meistä juoruaa; ja vielä siihenkään tyytymättä, hän ei itse ota veljiä vastaan, vaan estää niitäkin, jotka tahtovat sen tehdä, ja ajaa heidät pois seurakunnasta. 3.Joh.1:9-10.*

Kristuksen kaltainen johtajuus on jokaiselle itsetutkistelun paikka. Se on myös haaste, joka kutsuu meitä tutkimaan Raamattua ja soveltamaan aidosti käytäntöön Kristuksen jättää esimerkkiä johtamisesta. Se on myös haaste lähteä rohkeasti ja nöyrästi palvelutyöhön.

Rukoilemme:

Rakas taivaan Isä, pyydän itselleni ymmärrystä ja viisautta kaikkeen vallankäyttööni. Anna minulle hengen voimaa pidättyä kaikesta muiden pakottamisesta ja etsiä aitoa arvovaltaa, joka tulee kuuliaisuudesta Kristukselle. Auta minua olemaan toisten palvelija, etsimään aina palvelijan roolia eikä johtajan asemaa. Neuvo minua Kristuksen seuraamiseen kaikessa, mikä liittyy voimaan, valtaan ja vallankäyttöön. Neuvo seurakuntien johtajia valitsemaan oikeanlainen johtajuusmalli ja hengen arvovalta kaiken kovakouraisen vallankäytön sijasta - Jeesuksen nimessä!

Copyright © Uskon kilpi